

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CXX. Sicut ex injusta rei alienæ acceptione, vel detentione; sic ex
injusta boni alteri obventuri impeditio restituendi provenit obligatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tus: tunc enim tanti valet de presenti, quanti valeret, si proximè interitura non esset, uti probavimus agendo de venditione. Unde quemadmodum emptor ex contractu solvere debet pretium illius sibi de presenti venditæ; ita fur ex delicto valorem illius restituere debet. Neque enim furis obligatio magis extinguitur per rei interitum proximè subsequentem, quam obligatio emptoris. Accedit, quod si res proximè peritura nullius modò esset valoris, moraliter loquendo, illicitum non esset, multò minus mortale, furtum illius. Quomodò enim mortale furtum rei nullius moraliter valoris?

1167 Obijcies 6°. saltem milites, spoliantes domos & villas, ab hostibus alioqui diripiendas, ad restitutionem non tenentur.

Respondeo teneri, si privatà spolient auctoritate, nisi dominus rationabiliter præsumatur consentire, ut non hostes præ hostibus habeant. Sed hoc semper præsumi non potest: cur enim potius quam ut proximus habeat præ igne alioquin consumpturò?

CAPUT CXX.

Sicut ex injusta rei aliena acceptione, vel detentione, sic ex injusta boni alteri obventuri impeditione restituendi provenit obligatio.

1168 **A**sertio est certa, si proximus impediatur à consecutione boni sibi debiti ex justitia commutativa, quamvis à consecutione illius solis precibus, aut consilio, absque vi, fraude, & falsa informatione impeditur. Quia solis precibus, vel consiliis impediens, equidem foret ipsi causa injusta damni: nam, uti S. Thomas q. 62. a. 2. ad 4. ait, perinde facit, ipsum impediendo à consecutione talis boni, ac si jam habitum ei auferret.

1169 Similiter assertio est certa, si proximus vi, fraude, vel dolo, seu calumniis, & falsis informationibus impediatur à consecutione boni, ipsi quidem ex justitia non debiti, ad quod tamen consequendum erat idoneus, & spem habebat probabilem illud consequendi. Quia licet non haberet jus ad ejusmodi bonum, habebat tamen jus, ne vi, fraude, vel dolo, seu falsà informatione impeditur ab illius consecutione.

1170 Sed quid de eo qui sine vi, fraude, dolo, &c. sed solis precibus, & consiliis, ex odio, seu animo ipsi nocendi, impedit alterum à consecutione boni (v. g. beneficii, vel præbendæ, vel legati, &c.) ad quod jus non habet? Talem ad restitutionem teneri putat noster Andreas à Matre Dei tr. 13. de restit. c. 1. n. 103. quia putat pravum illum animum, conjunctum cum externa illa impeditione, ex se non injusta, eam reddere injustam. Sed non probat pravum illum animum nocendi, per medium justitiæ non contrarium, sed contrarium soli charitati, vel alteri virtuti, esse injustum. Nec reve-

Tom. II.

rà magis est talis, quam odium ipsum proximi præcisè, quod charitati contrariatur, non justitiæ. Et ideo verius videtur, talem ad restitutionem non teneri. Et ita docent Navarrus cap. 17. Vasquez tr. de benef. c. 2. §. 3. n. 120. Lessius, Bonacina, Villalobos, &c. alii communiter.

Difficultas est quidem propter sequentia verba S. Thomæ q. 62. a. 2. ad 4. *Dicendum quod aliquis potest impedire aliquem, ne habeat præbendam, multipliciter. Uno modo justè, puta si intendens honorem Dei, vel utilitatem Ecclesiæ, procurat quod detur alicui personæ digniori; & tunc nullo modo tenetur ad restitutionem. . . . Alio modo injustè, puta si intendat ejus nocumentum quem impedit, propter odium, vel vindictam, aut aliquid hujusmodi. Et tunc si impedit, ne præbenda detur digno, consulens quod non detur, antequam sit firmatum (id est firmiter decretum) quod ei detur. . . . non tenetur ad æquale: quia illud nondum fuerat adeptus, & poterat multipliciter impediri. Si vero jam firmatum sit, quod alicui detur præbenda, & aliquis propter indeviam causam procurat quod revocetur, idem est ac si rem habitam ei auferret; & ideo tenetur ad restitutionem æqualis. Sed (ut videre est apud Sorum, & Sylvium hic) non vult S. Doctor, quòd contra justitiam egerit, precibus, vel consiliis, non autem fraudibus, calumniis, vel aliis injustis mediis, avertendo Collatorem præbendæ, v. g. ab ea conferenda homini, qui ad eam nondum acquisivit jus in re, nec ad rem, & cui proinde Collator eam ex justitia non debebat, quamvis ex odio fortè ipsum averterit. Si quidem hoc non est avertere injustè, sive illicitè contra justitiam. Solum ergo vult, ad restitutionem teneri eum, qui ex odio, vel animo vindictæ, impedit alterum injustè, sive per medium externè injustum, à consecutione præbendæ, vel impedit ipsum à consecutione præbendæ, ad quam jus acquisivit per firmatum decretum, quo præbenda ipsi collata est. Loquitur enim de impediendo injustè:*

Nec refert quòd sanctus Doctor hoc quod est impedire injustè, explicet his verbis: *puta, si intendat ejus nocumentum propter odium, vel vindictam.* Cum enim certum sit, odium proximi, juxta sanctum Doctorem, per se non opponi justitiæ, sed charitati; non vult eo ipso præcisè proximi injustè impediri à consecutione præbendæ, quo impeditur ex odio; sed ideo sic loquitur: quia odium ordinariè, sive ut plurimum est causa movens ad impediendum injustè, sive ad impediendum vel bonum ex justitia debitum, vel ad impediendum per media externè injusta bonum ex justitia non debitum.

Ex dictis collige 1°. eum ad restitutionem non teneri, qui sine vi, fraude, calumniis, &c. author fuit Titio, ut testamentum,

Rrr 2

quo Cajum heredem instituerat, revocaret, vel legatum (quod ipsi legaret) alteri legaret, &c. Quia haeredes, & legatarii jus non habent ad successionem, quamdiu testamentum non est morte confirmatum: cum testator liberam usque tunc habeat revocandi testamenti sui potestatem. Si verò fraude, dolo, calumniis, &c. ipsum ad id induxerit, restitutionis lege tenetur; sicut & si volentem condere testamentum, vel codicillum in favorem Caji, per vim, vel fraudem impederit, impediendo accessum Notarii & testium v. g. Quia justitiam violavit.

1174 Collige 2°. restitutionis lege teneri eum, qui litteras secretas alterius aperiens, ex earumque lectura deprehendens praetensionem ipsius ad aliquod officium, vel beneficium, eas detinet, ut ipse praevenerit. Imò quamvis litteras (iterum clausas) aequè citò deferri curaret, ac si non aperuisset; si tamen interim potentiorum amicorum interventu beneficium obtinuerit, restituere tenetur Cajo: utpote cui, litteras ipsius aperiendo, earumque secreto utendo, causa fuit injusta damni, ut rectè Lugo disp. 18. n. 104. contra Dianam p. 3. tract. 6. miscell. resol. 32.

1175 Nec refert quod illa injuriosa apertio non sit nisi causa remota damni. Quia dum causa damni proximæ & intermediæ ex causa remota proficiscuntur, tamquam à primo movente, per cuius applicationem ipsæ moventur & operantur; damnum reparare non solum tenetur qui proximè impedit, sed & qui remotè: eò quòd causa remota tunc sit vera causa damni, uti patet in consulente, qui Titium induxit ad occidendum Cajum. Enimverò Cajuus habet jus, ne per fraudem, proximè, vel remotè impediatur à consecutione boni, sibi aliàs obventuri. Unde dum duo, vel plures pro aliquo officio vel beneficio concurrunt, ad restitutionem non solum tenetur qui corrivalem suum, idoneum, ab illius consecutione per calumniam proximè impedit; sed & qui per lacerationem schedulae, ad publicandum concursum valvis affixæ, causa injusta fuit, quòd ipsi dies examinis & concursus non innovaverit.

1176 Collige 3°. eum qui prece, vel consilio, absque vi, & dolo, impedit adimpletionem promissionis alteri factæ & acceptatæ, teneri restituere: quia injustè impeditur habentem jus ad rem. Idem die de eo, qui mendaciter dicendo, Titium non esse pauperem, Cajum impedit à danda ipsi eleemosyna. Quia Titio causa injusta fuit istius damni, seu jacturæ eleemosynæ; ad quam licet absolute non haberet jus, habebat tamen jus, ne calumniâ, vel mendaci informatione, ab ea percipienda impidiretur.

1177 Collige 4°. eum non teneri restituere, qui absque vi, fraude, calumniâ, seu alio medio injusto, proximum impedit à consecu-

tione boni, sibi debiti ex sola justitia distributiva, apud publicorum officiorum, vel beneficiorum distributorem intercedendo, ne officium, vel beneficium huic, quamvis digniori, det in circumstantiis, in quibus ei solum dare tenetur ex justitia distributiva. Cum enim distributor, ipsum praetermittendo, supponatur ad restitutionem non teneri, sequitur nec eum teneri, qui sine medio injusto, ad id distributorem induxit. Ceterum ubi, & quando distributor ex justitia commutativa tenetur digniori dare, sicut ipsum praetercedendo ad restitutionem tenetur; ita & ille qui iniquæ distributionis ipsius cooperatore fuit consilio suo, vel inductione. Ad cuius uberiorem explanationem fit

CAPUT CXXI.

Bonorum publicorum distributor non tenetur ad restitutionem, quando ea distribuit contra justitiam distributivam praxiè, sepe tamen tenetur, quatenus simul violavit justitiam commutativam, cum distributiva concurrentem.

Ita S. Thomas q. 62. a. 1. ad 3. hæc 1174 verbis: *Recompensatio, quam facit distribuens ei cui dedit minus quam debuit, fit per comparationem rei ad rem, ut quanto minus habuit, quam debuit, tanto plus ei datur. Et ideo jam pertinet ad justitiam commutativam.*

Ad cuius evidentiam notandum 1°. quòd 1175 quamvis justitia distributiva, & commutativa differant, sepe tamen concurrunt. Exemplificat Sylvius in eo, qui ex officio distribuit aerarium publicum, aliæque ejusmodi bona, principaliter ordinata in bonorum, quibus facienda est distributio. Si is qui ex officio distribuere debet, iis qui plus habere debebant, distribuerit minus, tenetur eis restituere. Non quia in ea distributione justitiam violavit distributivam, sed quia violavit commutativam. Tametsi enim communia essent bona, quæ debebat distribuere, postquam tamen, vel ex lege, vel ex consuetudine, vel ex pacto, vel ex voluntate Superioris, talia bona distribuenda erant, v. g. unicuique militum, vel civium, proportionatè ad merita, servitia, vel indigentiam singulorum, saltem hoc sensu transierant in privata, quòd ex ipsis singuli respectu ad illa jam habebant jus ad rem, proportionatè ad sua merita, servitia, indigentiam, &c. Et hæc ratione iniquus distributor non solum violavit commune debitum, sed & privatum, in quo attenditur æqualitas rei ad rem; per consequens violavit justitiam commutativam, ut optime docet S. Thomas.

Notandum tamen 2°. bona publica, quæ sunt objectum justitiæ distributivæ, esse duplicis generis. Nam alia principaliter, & per se primò destinata sunt in commune bo-